

Standpunt van OVSG over de conceptnota Brussel

Op 23 januari 2008 stelden de ministers Vandenbroucke en Vanhengel een conceptnota voor naar aanleiding van de voorstellen van de rondetafelconferentie over het leerplichtonderwijs in Brussel.

De conceptnota bevat beleidsvoorstellen die zowel in heel Vlaanderen als specifiek in Brussel ingevoerd kunnen worden. OVSG heeft de nota bestudeerd en wil een constructieve bijdrage leveren aan de verdere implementatie ervan. Hieronder leest u onze bedenkingen bij een aantal van de voorstellen.

Leerkansen van jongeren in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel verhogen

1 Betrokkenheid van de ouders verhogen

Om de betrokkenheid van de ouders te verhogen, doet de conceptnota een aantal voorstellen.

In eerste instantie wil men een *engagementsverklaring van de ouders* inschrijven in het schoolreglement. Hierbij engageren ouders zich om bepaalde afspraken met de school na te komen (bv. leerlingen zijn regelmatig aanwezig en komen op tijd, ouders zijn aanwezig op oudercontact, ...). Specifiek voor Brussel komt hier een positief engagement t.o.v. het Nederlandstalige karakter van de school bij. OVSG wil de overheid erop wijzen dat zo'n engagementsverklaring niet afdwingbaar is. Dit zal dus ook geen werkelijke verandering in het gedrag van de ouders teweegbrengen.

Bovendien stelt OVSG zich vragen bij de gehanteerde procedure. In Vlaanderen wordt het voeren van een beleid over de engagementsverklaring toegewezen aan de scholengemeenschappen. In Brussel stelt men voor om het overleg hierover op te starten via het LOP basisonderwijs en het LOP secundair onderwijs van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Uiteraard zijn we het ermee eens dat de afspraken niveauoverstijgend gemaakt worden, maar dat dit overleg wordt toegewezen aan de beide Lokale Overlegplatforms in Brussel vinden we geen goede zaak. De deskundigheid van de netgebonden begeleidingsdiensten wordt op die manier niet gehonoreerd. Bovendien is het niet nodig dit overleg anders aan te pakken in Brussel (vanuit LOP) dan in Vlaanderen (vanuit de scholengemeenschap).

Daarnaast wil men de betrokkenheid ook vergroten door *ouders en leerlingen meer in contact te brengen met een Nederlandstalige omgeving*. Scholen kunnen dit begeleiden en ondersteunen door bv. Nederlandstalige vrijetijdsinitiatieven bekend te maken en door kinderopvang aan te bieden tijdens de lessen NT2 voor ouders. OVSG steunt dergelijke initiatieven voor zover de kerntaak van de school, namelijk onderwijs verstrekken, niet in het gedrang komt. De bijkomende middelen die scholen hiervoor zullen krijgen, moeten dan ook voldoende hoog zijn. Alleen op die manier kunnen we vermijden dat het onderwijzend en administratief personeel van de school opnieuw extra taken moet opnemen.

2 Studiekeuze, spijbelen en schoolverzuim, voorzieningen en projecten voor kinderen en jongeren in problematische school- en opvoedingssituaties

OVSG wenst als vertegenwoordiger van de inrichtende machten van het gemeentelijk en stedelijk onderwijs betrokken te worden bij de initiatieven in het kader van het 'masterplan onderwijsaanbod secundair onderwijs in Brussel'.

Voorts steunt OVSG de voortzetting en de uitbreiding van het project 'lange time-out' en de opstart van een project voor korte time-out.

Sterk voor Nederlands, ook in Brussel

1 Nederlandstalig kleuteronderwijs als toelatingsvoorwaarde

De conceptnota stelt voor dat in het lager onderwijs ingeschreven kinderen ten minste één jaar Nederlandstalig kleuteronderwijs gevolgd moeten hebben. Door de huidige bezettingsgraad in het Nederlandstalig basisonderwijs in Brussel en door de beperkte overstap vanuit het Franstalig kleuteronderwijs naar het Nederlandstalig lager onderwijs, heeft dit voorstel echter geen impact op de huidige situatie in Brussel. Feitelijk vormt deze maatregel een verlaging van de leerplicht naar vijf jaar.

Kinderen die niet voldoen aan deze voorwaarde, zouden via een taalttest toch de overstap kunnen maken. Het gebruik van zo'n taalttest roept echter heel wat vragen op. De overheid gaf eerder al de opdracht aan het Centrum voor Taal en Onderwijs om een taalttest te ontwikkelen voor het eerste leerjaar. Als de overheid nu dit toetsinstrument (SALTO) wil hanteren als taalttest voor inschrijvingen, wil OVSG er uitdrukkelijk op wijzen dat deze taalttest niet ontwikkeld is voor dit doel. De SALTO-toets was geenszins bedoeld om kinderen uit te sluiten van het eerste leerjaar.

OVSG blijft het gebruik van taalttesten bij heel jonge kinderen overigens in het algemeen in vraag stellen. Het grootste bezwaar hiertegen is het 'teaching-to-the-test' effect waarbij ouders, onderwijsinstellingen of andere organisaties alles in het werk stellen om kinderen toch maar te doen slagen.

2 Nederlands en Frans als leergebied in het lager onderwijs en in de eerste graad van het secundair onderwijs

In de nota wordt voorgesteld om toetsen af te nemen om de beheersing van het Nederlands bij de leerlingen te peilen. Op basis hiervan zal de school zelf kunnen bepalen hoeveel lestijden Nederlands ze aan een leerling of een groep leerlingen moet geven. Hetzelfde zal gebeuren voor Frans. Ook hier vreest OVSG voor een teaching-to-the-test effect. Heel wat inhoudelijke en methodologische moeilijkheden blijven onopgelost. De deskundigheid en ervaringskennis van de leerkracht die brede evaluatievormen gebruikt, worden niet gevalideerd.

3 Aangepaste eindtermen Nederlands en Frans voor het basisonderwijs en voor de eerste graad S.O. en een Brussels werkplan voor Frans en Nederlands

De conceptnota verwijst naar een additioneel leerplan Frans. OVSG wijst erop dat er al een goedgekeurd leerplan Frans voor het Brussels hoofdstedelijk gewest bestaat. Als de eindtermen Frans gewijzigd worden, zal het huidige leerplan Frans voor Brussel geactualiseerd worden.

Wat het uitwerken van leerplannen betreft, verwijst OVSG naar artikel 45 uit het decreet Basisonderwijs (25 februari 1997) waarin duidelijk staat dat schoolbesturen leerplannen maken. OVSG heeft zich altijd geëngageerd om schoolbesturen te ondersteunen in hun taak door goedgekeurde leerplannen ter beschikking te stellen van de scholen. Toch blijft het uitgangspunt van de regelgeving gelden. Als de overheid stelt dat het uitdrukkelijk een taak

wordt voor de netgebonden pedagogische begeleidingsdiensten om leerplannen te maken, dan moet dit in de regelgeving ingeschreven worden met bijkomende omkadering en middelen als gevolg.

De conceptnota vermeldt uitdrukkelijk dat de Brusselse geïntegreerde ondersteuningsstructuur betrokken moet worden bij het ontwikkelen van leerplannen. OVSG behoudt zijn autonomie om te bepalen op welke manier en met wie nieuwe leerplannen of actualiseringen gerealiseerd zullen worden.

Tot slot is het ontwikkelen van Brusselse werkplannen voor Nederlands en Frans niet wenselijk. Scholen moeten gestimuleerd worden om via hun schoolwerkplanning een beleid te voeren voor het resultaatgericht implementeren van alle leerplannen. Daarvoor moet de school groeien in haar beleidsvoerend vermogen en moet ze de professionele deskundigheid van haar leerkrachten kunnen versterken. Centraal aangestuurde Brusselse werkplannen zullen opnieuw onvoldoende aansluiten bij de specifieke behoeften van de leerlingen in de verschillende Brusselse scholen. Ofwel worden ze te algemeen geformuleerd en dan is het beter om leerplannen te gebruiken. Ofwel worden ze zo specifiek geformuleerd dat de school eerder een methode kan aankopen. Met het schoolteam nadenken over het eigen didactisch handelen, gericht op het bereiken van resultaten bij de leerlingen, zal veel meer impact hebben dan het zoveelste 'plan'.

4 Overgang basisonderwijs – secundair onderwijs verbeteren

Het stedelijk en gemeentelijk onderwijs in Brussel heeft zich tijdens de rondetafelconferentie geëngageerd om actief mee te werken aan de ontwikkeling en de implementatie van een overdrachtdossier. OVSG heeft ervoor gepleit om eerst de mogelijkheden en beperkingen van de overdracht van gegevens van basis naar secundair onderwijs te inventariseren in het kader van de privacyregelgeving. Wij kregen hier tot nu toe geen reactie op.

Dat het ontwikkelen van zo'n overdrachtdossier aan het LOP secundair onderwijs toegewezen zou worden, is voor OVSG niet aanvaardbaar. Dit standpunt hebben we al overgemaakt op de vergadering van 6 november 2007 aan de voorzitters van het LOP BaO. en het LOP S.O., aan de beide deskundigen en aan de voorzitter van de themagroep 'overgang basisonderwijs – secundair onderwijs'. OVSG stelt de rol van de begeleidingsdienst in het overleg met de scholen en het CLB centraal. Een top-down-aanpak zal er alleen maar toe leiden dat de dossiers administratief verwerkt worden door de scholen. Dat is echter niet de bedoeling en zo krijgt een nobel doel geen kans. Ook tijdens de rondetafelconferentie heeft het stedelijk en gemeentelijk onderwijs altijd het standpunt ingenomen dat een competentieportfolio mogelijkheden biedt, maar dat dit tot de autonomie van de school behoort.

Het beleidsvoerend vermogen van de Brusselse scholen versterken

De beleidsvoorstellen voor het ondersteunen van leerkrachten focussen uitsluitend op het realiseren van de geïntegreerde ondersteuningsstructuur. Het uitbreiden van het mentoraat, gestructureerde ondersteuning van jonge leerkrachten, gerichte klasondersteuning, ... worden in de conceptnota niet verder uitgewerkt. Hier laat de overheid kansen liggen.

Brussel, mei 2008